

Hembygdsbladet

Medlemstidning för Vikingstad Hembygdsförening Nr 2 2001

Ordföranden har ordet:

Efter det nyligen avslutade årsmötet har styrelsens utseende ändrats. Se sid 2

Jag har i tidigare Hembygdsblad berört våra planer på att bygga upp en bilddatabas över gamla Vikingstadbilder.

Våra planer är att börja med våra egna bilder som vi redan förfogar över för att sedan be Er medlemmar att bidra med bilder från Era egna samlingar.

Om Ni redan nu känner att Ni har några bilder som Ni tror skulle vara av intresse så kommer "Gröna Villan" på hembygdsgården att vara öppen måndagen den 2 april för inlämning av bilder. Även måndagen den 7 maj är i dagsläget inplanerad för detta ändamål. Vi söker alla typer av bilder. Det är bättre att Ni kommer med en bild för mycket än en bild för lite.

Vi har efter kontakter med Länsmuseet och Universitetet förstått att bilder av människor i arbete är särskilt sällsynta. Och bilder på kvinnor i arbete är väldigt ovanliga. Har ni några sådana bilder är vi mer än tacksamma.

Linköpings Hembygds-krets har årsmöte den 5 april i Kärna Församlingshem. Redan kl 1800 öppnar Kärna hembygdsgård för alla intresserade. Årsmötet börjar kl 1845 och Göran Furuland från Sveriges Hembygdsförbund kommer att berätta om förbundets arbete.

Vår utflykt till Ljungs slott och Flistad Brunn är nu bestämd till den 12 maj.

Vi samlas vid hembygdsgården för gemensam avfärd kl 1300. En kostnad på 35 kronor för guidningen på Ljungs slott tillkommer. Efter Ljungs slott åker vi till Flistad Brunn där vi dricker vårt medhavda kaffe medan vi får veta allt om Flistad Brunns historia.

Då vi inte bör vara mer än 20-25 personer i en guidegrupp på Ljungs slott måste Du anmäla Ditt intresse för resan senast den 5 maj till ordförande, kassör eller sekreteraren.

Kent Sigedal

Ur vårt nyligen utgivna häfte om byarna Boo, Brink och Gunnorp är följande berättelse hämtad. Kontakta Kerstin Trygg om Du är intresserad av ett köpa ett exemplar. Pris 50 kr.

Lennart Åkerlund, Vikingstad skriver den 6 januari 1986, om sitt första fasta arbete: *Min älskade hustru Gurli är i Norrköping*

Den första april 1941 börjar jag min första fasta anställning som springpojke hos handlaren Sigfrid Simonsson, Eklund (Brink) Vikingstad.

Jag hade då slutat fortsättningsskolan i februari, men gick och läste för prästen Torsten Dittmer två gånger i veckan.

Mitt arbete var att köra ut varor till handlarns kunder och städa och elda i den stora järnkaminen, som var placerad mitt i affären. Den skulle även värma upp det lilla kontoret.

Styrelsens sammansättning 2001

Funktion	Namn	Adress	Telefon
Ordförande	Kent Sigedal	Gustad Skattegård	218088
Vice Ordf.	Torgny Brinkby	Gunnorp Västergård	850 14
Kassör	Maria Hultgren	Torsgatan 12 A	816 06
Sekreterare	Kerstin Trygg	Sälggatan 5 C	805 45
Studieorg/ Kulturomb	Anette Sigedal	Gustad Skattegård	218088
Intendent	Owe Lantz	Våghusgatan 20	804 61
Ledamot	Ingrid Nilseryd	Bäckhemmet	800 54
Ledamot	Inga Jacobsson	Torsgatan 14 A	803 04
Ledamot	Håkan Wiktander	Sörstad Hagbyggnaden	850 23
Suppleant	Christer Ljung	Frackstad Björkhagen	821 27
Suppleant	Jan Eriksson	Rakered Skattegård	800 83
Suppleant	Anita Johansson	Hermodsgatan 10	813 52
Suppleant	Ingemar Carlsson	Mimergatan 21	812 14
Suppleant	Nils-Magnus Nilsson	Kvarstad Ekbacken	814 94
Suppleant	Mary Kindgren	Gunnorp Bäckgård	850 35

När klockan var 07.15 åkte jag hemifrån Gunnorp. Kom till handlarn vid halv åtta-tiden, åt då frukost, för det mesta havregrynsgröt, som jungfrun Mari-Ann Blom, numera Brinkby, lagat till. Handlarns fru Elsa, som var min kusin, och barnen Ulla och Gunilla vaknade och åt senare.

Sedan vid åttatiden började arbetet i affären, som öppnades halv nio. Det var notor som ringdes in, de skulle vägas upp och göras i ordning för att sedan köras ut av springschasen. Den första resan gick till Tillorp till Signe Andersson, som var och handlade, men hon fick sina varor hemkörda

Samtidigt har jag med varor till Skogaholm, en knepig pensionerad järnvägare med fru och barnet som kallades för Nuffa. Handlarn har informerat mig: "Gör bara som han vill och säger". Men jag var tvungen att få betalt för notan. När jag plockat upp varorna ur den stora schaskorgen, betalades notan utan protester. Jag var då tvungen att kvittera notan med datum och namn. Sedan tog Nilsson, som Skogaholmarn hette, notan och eldade upp den i järnspisen, alltmedan jag var

kvar, för så skulle det vara.

Jag tar min korg och åker till nästa ställe till Knut och Signe Andersson i Karlstorp. Det var nog det bästa stället av alla. Jag fick alltid 25 öre i dricks. Korgen är tom, som jag har på framställningen, på bakställningen har jag med en 10-liters svagdrickskutting till Karlstorp. Sedan vänder jag och åker tillbaka till affären. 25 öre i dricks var mycket med tanke på att jag hade 20 kronor i månaden + maten. Nästa resa går till Gismestad Herrgård, fröken Johansson med ett litet paket, sedan mot torpet Granlund, Sven och Gerda. De skulle ha 50 kg kli, som jag har på cykelkärran + varor (lite dricks). Resan gick sedan till Einar och Rut Rodin i Björklund. Sedan vidare till Einar Rodins far, som har Varghagen på arrende, med lite varor. Han åker för det mesta med häst och handlar. Det var mycket att göra i affären, det var ju kristider, med alla ransoneringskort och alla kuponger, som ska klistras upp på kartor, som kunderna handlat för. Packa ägg i 20-kiloslådor, som kunderna sålt. Väga upp socker, mjöl och havregryn. Nästan alla varor kom i säck eller större förpackningar.

Kaffet kom i stora säckar olika sorter; Java, Santos och allt vad de hette. Handlarn blandade alltid kaffet själv. Sedan skickades det på rostning, innan det kom tillbaka till affären. Det fanns två sorters kaffe, ett billigt och ett dyrare, som växt på bergen. Det såldes mycket orostat kaffe den första tiden. Men sedan kom ransoneringen även på kaffe. Då köpte kunderna nästan enbart rostat kaffe.

När det blev ransonering, hamstrades det väldigt mycket.

Handlarn hamstrade från grossisten och kunderna av handlarn. Det var då handlarn tjänade stora pengar. Affären köpte upp ekollon. Jag minns, när vi hade 30 st. stora säckar ollon. Däribland gömdes 3 säckar kaffe - 150 kg. Sedan när Kristidsnämndens gubbar kom för inventering, hittades de ej.

Tiden går även för en springschas med olika arbetsuppgifter. Jag åker med varor till Greta Persson i Boo. Det var mycket varor. Greta frågar var mannagrynen är, det var retligt, när det fattades något. Jag hade själv vägt upp notan. Mindes då att jag ej kunnat läsa, vad som stod först på notan.

Frågade då först Sigge (handlarn). -"Jag satt väl och skrev måndag, sa han. När jag var hos Greta tänkte jag: "Ha ha, måndag. Det skulle ju ha varit mannagryn!"

Men jag sa inget. Handlarn skrev mycket illa och slarvigt.

En annan springschasresa gick till prästen Dittmer, som jag nyligen blivit konfirmerad för. Prästen var storkund. Jag har korgen full med varor under färden till prästgården. Under färden har sirapsburken gått sönder. 1,4 kg man fick den för en sockerkupong på 1 kg.

Jag tar korgen och går in stora ingången, genom expeditionen och stora salen till köket. Jag tror att jag aldrig fått så mycket skäll någon gång mer under min springschastid som då av hjälpprästen. Prästfrun Stanny kom och undrade vad det var. Hon var mest orolig för sin sockerkupong. Prästen kom han också. Jag var mycket skamsen och ledsen. Prästen, som kände mig mycket väl, jag hade ju nyss konfirmerats, gav mig 25 öre i dricks och sa:-" Får vi en ny burk sirap, så är allting glömt." Nästa dag fick de en ny burk sirap i prästgården. Pigan fick väl torka bort all sirap sedan, det vet jag inget om. Karin Ånell, hon var piga i huset.

Jag fortsätter från prästgården med sirap på cykelställningen och framhjulet till Bankebergs mejeri. Hämtar 30 kg smör och två ostar. Åker hem till affären, en 6 km lång väg. Handlarna och affären var samlingspunkt i bygden. Där handlade man, där träffades man och pratade om vad som hände inom politiken, med ransoneringen och i kriget. När det blev för trångt i den lilla affären, gick de ut och fortsatte diskussionerna. Det var Ludde Simonsson, Konrad Kallin, Knut i Brink, Gunnar i Boo, John i Harg m.fl. Handlarn och Ludde var frisinnade, folkpartiet, målarn Kallin var socialdemokrat och de andra "böner". Affären var öppen till klockan 18.00, men det stängdes bara en dörr. Handlarn sa jämt: -"En bör nog ha öppet, så en får sälje." På kvällarna kom arbetarna från Gismestad och Tillorp. De var de bästa kunderna. De köpte allt i affären, mat, kläder, cyklar. Det som ej fanns skickades efter. -"De kommer på meddasbussen i morron", sa handlarn. Bussen kom två gånger om dagen från stan. Det var Ivan Dolk Omnibusstrafik. Arbetarna var: Artur Sickt, Georg Gustavsson, Tore Regnér, Cederberg och Hallin från Tillorp.

Från Gismestad kom Henning (storkund), Martin Johnsson, John Frej, Stefansson, stallforarn Gustavsson, smeden, rättarn Einar Gillberg och forarna Nilsson och Bäck.

Patron på Gismestad heter Clas Danielsson. Kom ibland och storhandlade. Han hade för vana att köpa allt som fanns kvar av en sort. En gång så skulle han se på rakborstar. Jag tog fram en kartong med sex stycken i. Då sa Clas:

- "Som ja säger, ja tar alle sex." En gång kom Clas och frågade handlarn, om han hade någon taggtråd. Frej var med med häst och vagn. Handlarn säger: - "Följ med ut, hjälp till med taggtråden." Frej och jag lastar på taggtråden. Jag frågar Clas hur många rullar vi ska ta. "Som ja säger, vi tar alla"! Det var 61 rullar. När jag kom in frågade handlarn:

- "Tog han många rullar? Va, tog han alla!"

Clas köpte allt på kredit. Handlarn köpte ved från Gismestad. Sigge, handlarn började bli orolig. Clas i Gismestad var skyldig fyra tusen två hundra kronor. Det var mycket pengar 1942. Handlarn behövde pengarna.

"Ska ja skicke räkning eller ringe han?" sa Elsa. Hon skötte bokföringen.

Handlarn ringer Clas, han säger:

- "Jag behöver lite pengar, Danielsson, går det för sig?"

Clas: - "Som ja säger, kommer opp i morron." Clas kommer med fem tusen kronor, betalar tillbaka skulden på 4 200 kr. Handlarn vill ge tillbaks 800 kr.

Clas säger: - "Simonsson, som ja säger, han kanske behöver penga. Dom kan ja handla för nån annan gång." Vänder om - "Tack för ida:" Tar sin ballongcykel och bulldog och åker hem mot Gismestad.

Så var patron i Gismestad 1942.

När man var springpojke och senare biträde i affär, ska man göra allt.

Handlarn hade cykelaffär och verkstad.

Fanns det inget, skulle man vara i cykelverkstaden

Handlarn var också med och reparerade cyklar. När han fick smörja ner sig ordentligt om fingrarna, kom det kanske en kund. Handlarn var inte så noga med handtvättningen. När han tog en hg jäst med bara fingrarna i

det stora jästpaketet (1 kg), så syntes fingeravtrycket tydligt. Då blev Elsa rasande:

- "Förgjordade karl!"

Handlarn Sigge säger: När en sir fruderna komme på Gismestad gärde mä en körge ägg på armen, då blir en allt bra glaer."

Den som kom in varje dag i affären vid 10-tiden var postbärare Bror Strålhacke. Han har med sig tidningar och brev till affären och grannar och till folk, som ej har framkomliga vägar. Bl. a. Signe och dottern Majbritt och maken Ville Linghem i Sörstaskogen. Villes far Jonsson bor i Eklund. Han är nästan blind. Han och jag sågar mycket ved för hand till affären och bostaden, 50 - 60 meter om året. Jag plockade grankottar och tallkottar säckvis i Brink och Sörsta skogar att elda med. Handlarn ville, att jag skulle plocka ekollon på arbetstiden åt honom. Men jag räfsade ihop dem. Så plockade vi grabbar ekollona på söndagarna. Jag tog med dem på måndagarna och sålde ollona till handlarn. Jag fick betalt för ollona. Handlarn sa inget, bara log åt mig. Man fick 10 - 20 öre kg för prima ollon. Jag är kvar hos handlarn Sigge Simonsson till i januari 1943. Jag har förkyllt mig. De mycket kalla vintrarna har gett reumatism och värk i bröst och axlar. Är hemma med feber, blir ej bra förrän mitt i sommaren 1943. Min bror Gunnar börjar i stället för mig. Gunnar stannar kvar i affärlivet hela tiden, är nu i Kalmar som inköpschef. Jag stannar hemma ett år, när Elis, min äldste bror, gör militärtjänst. Far Jon och jag och Elis forar kor, sår och skördar, hugger ved i skogen och kör timmer. Jag trivs mycket bättre med det än handlarlivet.